

ประโยค ๑-๒
แปล มครเป็นไทย
สอบ วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔

แปล โดยพยัญชนะ

๑. อปรภาค สตุริ โกสมุพีย วิหรนเต สสาวกสงฆสฺส ตถาคตสฺส มหนฺโต
ลามสกุการโ นินฺพตฺติ ฯ ตตฺถ วตฺถมาสชฺชาทิตถตา มนุสฺสา วิหารํ ปวิสิตฺวา กุทฺติ สตุธา,
กุทฺติ สาริปุตฺตตฺเถโร กุทฺติ มหาโมคคฺคฺลลานตฺเถโร กุทฺติ มหากสฺสปตฺเถโร กุทฺติ ภาทฺทียตฺเถโร
กุทฺติ อนุรุทฺตตฺเถโร กุทฺติ อานนฺทตฺเถโร กุทฺติ ภคฺคตฺเถโร กุทฺติ กิมฺพิลตฺเถโรติ อสฺสีติมหาสวากานํ
นินฺสิณฺนุจฺจานํ โอลเณตฺตา วิจฺรนฺติ ฯ เทวทตฺตตฺเถโร กุทฺติ นินฺสิโน วา จิตฺวาติ ปุจฺจนฺโต
นาม นตฺถิ ฯ โส จินฺตฺสสิ อหํ เอเตหิ สทฺธิเยว ปพฺพชฺชิตฺวา เอเตปิ ชตฺตฺติยปพฺพชฺชิตฺวา อหํปิ
ชตฺตฺติยปพฺพชฺชิตฺวา ลามสกุการทตฺถตา มนุสฺสา เอเต ปฺริเยสนฺติ มม นามํ คเหตุาปิ นตฺถิ
เกน นุ โช สทฺธิ เอกโต หุตฺวา กํ ปสาเทตฺวา มม ลามสกุการํ นินฺพตฺเตยฺยนฺติ ฯ อถสฺส
เอตทฺโหลสิ อยํ ราชา พิมฺพิลาโร ปจฺมทสฺสเนเนว เอกาทสนฺหุเตหิ สทฺธิ โสตาปตฺติผล
ปตฺติจฺจิตฺวา, น สกฺกา เอเตน สทฺธิ เอกโต ภวิตฺวํ โสสรณฺณวปิ สทฺธิ น สกฺกา เอกโต
ภวิตฺวํ อยํ โช ปน รมฺโณ ปุตฺโต อชาตสตฺตฺกุมารโ กสฺสจฺจิ คุณฺโทสํ น ชานาติ เอเตน
สทฺธิ เอกโต ภวิสฺสามีติ ฯ โส โกสมุพิตฺวา ราชคหํ คนฺตฺวา กุมารกาวณฺณํ อภินิมฺมิณฺติว
จตฺตาโร อาสีวิเส จตฺสู หตฺตปาเทสุ เอกํ คีวาย พนฺธิตฺวา เอกํ สีเส จุมฺพฏํ กตฺวา เอกํ
เอกํสํ กริตฺวา อิมาย อหิเมชฺชลา ย อากาสโต โอรุยฺห อชาตสตฺตฺสฺส อจฺจนฺนเค นิสฺสีติว
เตน ภีเตน โกลิ ตฺวานฺติ วุตฺเต อหํ เทวทตฺโตติ วตฺวา ตสฺส ภยวิโนทฺนตฺถํ ตํ อตฺตภาวํ
ปฏฺฐิสฺหริตฺวา สงฺฆาปฏิปตฺตจิวรรโ ปฺรโต จตฺวา ตํ ปสาเทตฺวา ลามสกุการํ นินฺพตฺเตสิ ฯ
(ธมฺมปทฺทฺชกถาย ปจฺโม ภาโค/หน้า ๑๒๙ - ๑๓๐)

แปล โดยอรรถ

๒. โส เอวံ วตวา ตรมานรูปุ สาวตถึ ปริสิตวา ภควนตํ อโนปมาย พุทฺธสิริยา
 ปินฺทาย จรฺนตํ ทิสฺวา จิรฺสฺสํ วต เม โคตโม สมฺมาสมฺพุทฺโธ ทิฏฺฐจฺฉานโต ปฏฺจาย
 โอนตฺสริโร คณฺตวา อนุตฺตริยํ ปณฺจปฺปติฏฺฐิตฺถน วนฺทิตฺวา โคปฺผเกสฺสุ ทฬฺหํ คเหตุวา
 เอวมาท เทเสตฺถ เม ภนฺเต ภควา ฌมฺมํ เทเสตฺถ สุกฺโต ฌมฺมํ ยํ มมฺสฺส ทิฆมฺมตฺตํ ทิตาย
 สุขายาติ ฯ อถ นํ สตฺถา อกาโล ตาว พาหิย อนุตฺตริยํ ปวิฏฺฐโฆมฺหิ ปินฺทายาติ
 ปฏิกฺขิปปิ ฯ ตํ สุตฺวา พาหิโย ภนฺเต สํสาเร สํสรฺนฺเตน กวพิงฺการาหาโร น อลฺทฺฐปฺพุโพ
 ตุมฺหากํ วา มยฺหํ วา ชีวิตฺนฺตฺรายนํ น ชานามิ เทเสถว เม ฌมฺมฺนฺติ ฯ สตฺถา พุติยํปิ
 ปฏิกฺขิปปิเยว ฯ เอวํ กิรฺสฺส อโหสิ "อิมฺสฺส มํ ทิฏฺฐกาลโต ปฏฺจาย สกฺลสฺสริโร นีรฺนฺตรํ ปิตฺติยา
 อชฺฌตฺถตํ โหติ พฺลวปฺปิตฺติเวโค ฌมฺมํ สุตฺวาปิ น สกฺขิสฺสติ ปฏฺวิชฺฌิตฺตํ มชฺฌตฺตฺเปกฺขาย
 ตาว ติฏฺฐตฺถุ เอกรตฺเตเนว วิสโยชนฺสติกํ มคฺคํ อากตฺตฺตา ทฺโรปิสฺส พฺลวา โสปิ ตาว
 ปฏฺิปปสฺสมฺภตฺตติ ตสฺมา ทฺวิกฺษตฺตํ ปฏิกฺขิปปิตฺวา ตตฺติยํปิ ยาจิโต อนุตฺตริยํ จิโต ว
 ตสฺมาตฺติห เต พาหิย เอวํ สิกฺขิตฺตพฺพํ ทิฏฺฐเจ ทิฏฺฐมฺมตฺตํ ภวิสฺสตีติอาทินา นเยน ฌมฺมํ
 เทเสสิ ฯ โส สตฺถุ ฌมฺมํ สฺถนฺนโตเยว สพฺพาสเว เขเปตฺวา สห ปฏฺิสมฺภิทาหิ อรฺหตฺตํ
 ปาปฺปณิ ตาวเทว จ ปน ภควนตํ ปพฺพชฺชํ ยาจิ ปริปฺถนฺนฺเต ปตฺตจฺจิรฺนฺติ ปฏฺุจํ น
 ปริปฺถนฺนฺติ อาท ฯ (ฌมฺมปทฺฏจกถาย จตฺตฺโต ภาโค/หน้า ๙๖ - ๙๗)

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมงพิกากับ ๑๕ นาที.

ประโยค ๑-๒

แปล มคธเป็นไทย

แปล โดยพยัญชนะ

๑. ในกาลอันเป็นส่วนอื่นอีก ครั้นเมื่อพระศาสดา ประทับอยู่ ๆ ในพระนครชื่อว่าโกสัมพี อ.ลากและสักการะใหญ่ บังเกิดแล้ว แก่พระตถาคต ผู้เป็นไปกับด้วยหมู่แห่งพระสาวก ฯ อ.มนุษย์ ท. ในพระนครชื่อว่าโกสัมพีนั้น ผู้มีวัตถุมิผ้าและเภสัชเป็นต้นในมือ เข้าไปแล้ว สูวิหาร ถามแล้วว่า อ.พระศาสดา ย่อมประทับอยู่ ณ ที่ไหน อ.พระเถระชื่อว่าสารินุตตร ย่อมอยู่ ณ ที่ไหน อ.พระเถระชื่อว่ามหาโมคคัลลานะ ย่อมอยู่ ณ ที่ไหน อ.พระเถระชื่อว่ามหากัสสป ย่อมอยู่ ณ ที่ไหน ดังนี้เป็นต้น ย่อมเที่ยวแลดู ซึ่งที่แห่งพระสาวกผู้ใหญ่ ๘๐ ท. นั่งแล้ว ฯ ชื่อ อ.มนุษย์ผู้ถามอยู่ว่า อ.พระเถระชื่อว่าเทวทัตต์ นั่งแล้ว หรือ หรือว่า ยินอยู่แล้ว ณ ที่ไหน ดังนี้ ย่อมไม่มี ฯ อ.พระเถระชื่อว่าเทวทัตต์นั้น คิดแล้วว่า อ.เรา เป็นผู้บวชแล้ว กับด้วยภิกษุ ท. เหล่านั้นนั้นเที่ยว ย่อมเป็น* อ.ภิกษุ ท. แม้เหล่านั้น เป็นผู้บวชแล้วจากตระกูลแห่งกษัตริย์ ย่อมเป็น แม้ อ.เรา เป็นผู้บวชแล้วจากตระกูลแห่งกษัตริย์ ย่อมเป็น อ.มนุษย์ ท. ผู้มีลาก และสักการะในมือ ย่อมแสวงหา ซึ่งภิกษุ ท. เหล่านั้น แม้ อ.มนุษย์ผู้ถือเอา ซึ่งชื่อของเรา ย่อมไม่มี อ.เรา เป็น โดยความเป็นอันเดียวกัน กับด้วยใคร หนอแล ยังใคร ให้เลื่อมใสแล้ว ยังลากและสักการะ ฟังให้บังเกิดขึ้น แก่เรา ดังนี้ ฯ ครั้งนั้น อ.ความคิดนี้ว่า อ.พระราชา พระนามว่าพิมพิสารนี้ ตั้งอยู่เฉพาแล้ว ในโศดาปัตติผล กับด้วยนหุต (แห่งมนุษย์) ๑๑ ท. ด้วยการเห็นครั้งที่หนึ่งนั้นเที่ยว อันเราไม่อาจ เพื่ออันเป็น โดยความเป็นอันเดียวกัน กับด้วย พระราชาพระนามว่าพิมพิสารนั้น อันเราไม่อาจเพื่อเป็นโดยความเป็นอันเดียวกัน กับแม้ด้วย พระราชาแห่งแคว้นโกศล ส่วนว่า อ.พระกุมาร พระนามว่าอชาตศัตรู ผู้เป็นพระโอรส ของ พระราชานี้แล ย่อมไม่ทรงรู้ ซึ่งคุณและโทษ ของใคร ๆ อ.เรา จักเป็น โดยความเป็นอันเดียวกัน กับด้วยพระกุมารพระนามว่าอชาตศัตรูนั้น ดังนี้ ได้มีแล้ว แก่พระเถระชื่อว่าเทวทัตต์นั้น

* ปุพฺพชิตฺโต จะแปลเป็นกิริยาคุณพหุภยฺเยกํได้

อ.พระเถระ ชื่อว่าเทวทัตต์นั้นไปแล้ว สู่พระนครชื่อว่าราชคฤห์ จากพระนครชื่อว่าโกสัมพี เหนรมิตแล้ว ซึ่งเพศแห่งกุมาร พ้นแล้ว ซึ่งอสรพิษ ๓. ๔ ตัว ที่มีมือและเท้า ๓. ๔ พันแล้ว ซึ่งอสรพิษ ตัวหนึ่งที่ค่อ กระทำแล้ว ซึ่งอสรพิษ ตัวหนึ่ง ให้เป็นเทริดบนศีรษะ กระทำแล้ว ซึ่งอสรพิษ ตัวหนึ่ง ให้เฉวียงป่า ลงแล้ว จากอากาศ ด้วยสังวาลย์ อันเป็นวิการแห่งงู นี้ นั่งแล้ว บนพระเพลา ของพระกุมารพระนามว่าชาตคัตถุ ครั้นเมื่อคำว่า อ.ท่าน เป็นใคร ย่อมเป็น ดังนี้ อันพระกุมาร พระนามว่าชาตคัตถุนั้น ผู้กลัวแล้ว ตรัสแล้ว กล่าวแล้ว อ.เรา เป็นภิกษุ ชื่อว่าเทวทัตต์ ย่อมเป็น ดังนี้ เปลี่ยนแล้ว ซึ่งอรรถภาพนั้น เพื่ออันบันเทาซึ่งความกลัว ของพระกุมารพระนามว่าชาตคัตถุ นั้น เป็นผู้ทรงไว้ซึ่งผ้าสังฆาฏิและบาตรและจีวร เป็น ยืนอยู่แล้ว ข้างหน้า ยังพระกุมารพระนามว่า ชาตคัตถุนั้น ให้เลื่อมใสแล้ว ยังลามและสักการะ ให้บังเกิดแล้ว ฯ

แปล โดยอรธ

๒. นายพาหิยะนั้น ครั้นกล่าวอย่างนั้นแล้ว มีท่าทางรีบร้อน เข้าไปยังเมืองสาวัตถี เห็นพระผู้มีพระภาคเจ้ากำลังเสด็จเที่ยวบิณฑบาตด้วยพุทธสิริ ทาที่เปรียบมิได้ คิดว่า นานหนอ เราจึงเห็นพระโคดมสัมมาสัมพุทธเจ้า ดังนี้ น้อมตัวเดินไป ตั้งแต่ที่ ๆ ตนเห็นถวายเป็นคัม ด้วยเบญจางคประดิษฐ์ ในระหว่างถนน จับที่ข้อพระบาทไว้มั่น กราบทูลอย่างนี้ว่า ข้าแต่พระองค์ ผู้เจริญ ขอพระผู้มีพระภาคเจ้า จงทรงแสดงธรรมแก่ข้าพระองค์ ขอพระสุคตเจ้าจงทรงแสดงธรรม ซึ่งจะพึงมี เพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความสุขสิ้นกาลนาน แก่ข้าพระองค์ ฯ ลำดับนั้น พระบรมศาสดา ทรงห้ามเขาว่า พาหิยะ ยังมีใช้กาลก่อน เรากำลังเข้าไปบิณฑบาต ในระหว่าง แห่งถนน ฯ นายพาหิยะ ฟังพระดำรัสนั้นแล้ว กราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ กพลิงการอาหาร อันบุคคลผู้ท่องเที่ยวอยู่ในสงสาร ไม่เคยได้หามีได้ ข้าพระองค์ ไม่ทราบถึงอันตรายแห่งชีวิต ของพระองค์ หรือของข้าพระองค์ ขอพระองค์ จงทรงแสดงธรรม แก่ข้าพระองค์เถิด ฯ แม้ครั้งที่ ๒ พระบรมศาสดา ก็ทรงห้ามแล้วเหมือนกัน ฯ นัยว่า พระองค์ ได้ทรงมีพระดำริอย่างนี้ว่า ตั้งแต่เวลาที่นายพาหิยะเห็นเรา ร่างกายทั้งสิ้นของเขาถูกบีบตีทรมานทาบระหว่างมิได้ เขามีกำลังแห่ง บีบตี อย่างแรงกล้า ถึงฟังธรรมแล้ว ก็จักไม่สามารถรู้แจ้งได้ เขาจึงตั้งอยู่ในอุเบกขาคือความเป็น กลางก่อนแม้ความกระวนกระวายใจของเขา ก็ยังรุนแรงอยู่ เพราะเดินทางมาถึง ๑๒๐ โยชน์ โดยคืนเดียวเท่านั้น ขอความกระวนกระวายใจเมื่อนั้น จงสงบก่อน เพราะฉะนั้น พระองค์จึง

ทรงห้ามถึง ๒ ครั้ง ถูกเข้อ้อนวอน แม้ครั้งที่ ๓ ประทับยืนอยู่ระหว่างถนนนั้นแหละ ทรงแสดง
 ธรรมโดยนัยเป็นต้นว่า ดูก่อนพาหิยะ เพราะเหตุนี้แหละ เธอ ฟังศึกษาในศาสนาอย่างนี้ว่า
 เมื่อเห็น ก็กลัวว่าเห็น ดังนี้ * ๖ นายพาหิยะนั้น ฟังธรรมของพระบรมศาสดายู้นั้นเดียว ทำอัสวะ
 ทั้งปวง ให้ลั่นไป บรรลุพระอรหัต พร้อมทั้งปฏิสัมภิทาทั้งหลาย ก็แล เขาทูลขอบรรพชากะพระผู้มี
 พระภาคเจ้า ในทันทีนั้น ถูกพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสถามว่า บาตรและจีวรของเธอครบแล้วหรือ
 จึงกราบทูลว่า ยังไม่ครบ ดังนี้ ๖

* พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ ๒๕ หน้า ๑๒๑